

Отримано: 02 лютого 2019 р.

Прорецензовано: 09 лютого 2019 р.

Прийнято до друку: 12 лютого 2019 р.

e-mail: debunov.l.n@gmail.com

DOI: 10.25264/2311-5149-2019-12(40)-86-91

Дебунов Л. М., Яковенко О. Г. Аналіз сучасних підходів до визначення поняття фінансової стійкості підприємства. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»* : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, березень 2019. № 12(40). С. 86–91.

УДК: 336.011

JEL-класифікація: G30

Дебунов Леонід Миколайович,*аспірант кафедри економічної кібернетики, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара***Яковенко Олександр Григорович,***доктор технічних наук, професор кафедри економічної кібернетики,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара*

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Щоб уникнути фінансового краху, підприємства вживають певних заходів та зважають на цю загрозу під час ухвалення рішень. Що саме в сучасній науці та практиці розуміють під поняттям «фінансова стійкість підприємства», який сенс у нього вкладають та яким має бути підприємство, щоб його вважали фінансово стійким? Думки авторів різні з цього приводу. У статті розглянуто варіанти визначень цього поняття, підраховано суміжні поняття, які вживають найчастіше під час визначення цієї дефініції, а також наведено аргументи та погляди різних авторів щодо відокремлення терміна фінансової стійкості від інших незалежних категорій.

Ключові слова: фінансова стійкість, банкрутство, фінанси підприємств.

Дебунов Леонид Николаевич,*аспірант кафедры экономической кибернетики, Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара***Яковенко Александр Григорьевич,***доктор технических наук, профессор кафедры экономической кибернетики,
Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара*

АНАЛИЗ СОВРЕМЕННЫХ ПОДХОДОВ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ ПОНЯТИЯ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Чтобы избежать финансового краха, предприятия принимают определенные меры и учитывают эту угрозу при принятии решений. Что именно понимают в современной науке и практике под понятием «финансовая устойчивость предприятия», какой смысл в него вкладывают и каким должно быть предприятие, чтобы считаться финансово устойчивым? Мнения авторов расходятся по этому поводу. В данной статье рассматриваются варианты определений этого понятия, проводится подсчет смежных понятий, употребляемых чаще всего при определении этой дефиниции, а также приводятся аргументы и взгляды различных авторов об отделении термина финансовой устойчивости от других независимых категорий.

Ключевые слова: финансовая устойчивость, банкрутство, финансы предприятий.

Leonid Debunov,*Postgraduate student at the Department of Economic Cybernetics, Oles Honchar Dnipro National University***Alexander Yakovenko,***Doctor of Economic Sciences, Professor at the Department of Economic Cybernetics, Oles Honchar Dnipro National University*

ANALYSIS OF MODERN APPROACHES TO DEFINING THE CONCEPT OF FINANCIAL SUSTAINABILITY OF ENTERPRISE

Market economy provides a broad freedom of action for enterprises. However, each company not only has the ability to dispose of its resources to achieve the highest profit, but also is compelled to confront the risks that can lead to bankruptcy. The company's ability to counteract the threats that can lead to bankruptcy is called "financial sustainability of the enterprise". The purpose of this article is to find out what modern scientists mean by the concept of financial sustainability, and which enterprise can be considered as financially sustainable company.

The opinions of scientists diverge as to what exactly represents the concept of financial sustainability. There are many variations of definitions that differ significantly from one another. In addition, this concept is often identified with a number of other terms, such as "financial stability", "financial equilibrium", "economic sustainability", "financial condition".

This article discusses the definitions of "financial sustainability of enterprise", calculates the related concepts that are used most often in determining this term. The arguments and views of various scholars on the separation of the term of financial sustainability from other independent categories are presented.

In this article we collected a general view of scientists about the categorical connection of this concept with other terms. The closest concept is the "solvency", because it is used most often, while scientists give quite convincing arguments. In the article the author proposes his own definition of this concept. In conclusion, we found that the concept of "financial sustainability of enterprise" can not be expressed by one simple indicator, it is interpreted by scientists in different ways and is complex and multifaceted.

Key words: *financial sustainability, bankruptcy, finances of enterprises.*

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки, що наразі є найбільш розповсюдженою формою економічної організації у світі, виробництво економічних благ ґрунтується на свободі підприємництва і вибору. Роль держави в умовах ринкової економіки полягає лише в установленні певних обмежень і загальній координації розвитку та перетворення економічної системи. Тоді як сама структура розподілення товарів та послуг формується на засадах ухвалення вільних рішень споживачами та поставальниками. Це надає свободу господарським суб'єктам на власний розсуд використовувати обмежені економічні ресурси, що належать їм або перебувають у їхньому розпорядженні. При цьому, відповідальність за результати економічних дій також лежить на суб'єктах господарювання. Відповідно, кожне підприємство, що має на меті отримати прибуток або досягти іншого бажаного ефекту, зацікавлене в раціональному використанні ресурсів на шляху до поставлених цілей та в урахуванні загроз, що можуть призвести до небажаних наслідків.

З одного боку, підприємства зацікавлені в прискоренні зростання прибутку, що може досягатися додатковим стороннім фінансуванням та збільшенням фінансових ризиків. З іншого боку, збільшення фінансової віддачі супроводжується зростанням загрози неспроможності вчасного сплатення боргів компанії, тобто банкрутства.

Питання оцінки фінансової стійкості та фінансової ефективності може стосуватися багатьох видів економічної діяльності і сприйматися по-різному. Предмет цієї статті передбачає спрямованість саме на фінанси приватних підприємств, що мають циклічну операційну діяльність, спрямовані на отримання прибутку та довгострокову активність. Треба окремо розглядати державні фінанси, банківський сектор, страховий ринок, некомерційні організації, фінанси в проектній діяльності та ін.

Актуальність оцінювання фінансової стійкості підприємств важко переоцінити, урахувавши важкість сучасного положення української економіки. Уникнення банкрутства сьогодні стоїть особливо гостро для більшості вітчизняних компаній. В таких умовах насамперед потрібно розуміти, що саме являє собою поняття «фінансова стійкість підприємства».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наразі економічна наука не має єдиного трактування цього поняття. Фінансову стійкість вивчали вітчизняні автори: І. О. Бланк, А. М. Поддєрьогін, О. О. Терещенко, А. В. Матвійчук, О. Д. Шарапов, Т. В. Гринько, Ю. С. Цал-Цалко, М. Д. Білик, О. В. Павловська, І. І. Дахно, Н. А. Мамонтова, О. В. Крухмаль, Г. В. Савицька, А. І. Ковальов, О. Г. Яковенко, В. М. Барановська, О. С. Філімоненков, Г. Г. Кірейцев, А. Грачов, С. Єлецьких, Н. Ступка, Д. В. Яшук та ін. Цьому питанню присвячено роботи таких закордонних дослідників, як: Е. І. Альтман, К. Беєрман, Р. Таффлер, Г. Тішоу, Б. Шкариця та ін. Думки кожного з них щодо визначення поняття фінансової стійкості різні, тож зміст цієї категорії потребує подальших досліджень.

Мета і завдання дослідження. Мета статті – методологічно дослідити сутність поняття «фінансова стійкість підприємства» й узагальнити найчастіше вживані трактування, а також визначити зміст цього поняття в сучасному науковому середовищі.

Виклад основного матеріалу. Існують погляди, що пов'язують це поняття з економічною безпекою та фінансовою стратегією, але не отожднюють із ними. Т. Г. Васильців уважає, що фінансова стійкість – елемент економічної безпеки підприємства [1, с. 18], його думку поділяють П. Р. Пуцентейло й О. О. Гуменюк [2, с. 45]. Л. О. Волошук та К. І. Науменко, виділяючи такий компонент фінансової стратегії, як «Стратегія забезпечення фінансової безпеки», основним стратегічним завданням його вказують таке: «Ідентифікація і оцінка найбільш істотних фінансових ризиків і розробка комплексу заходів щодо їх нейтралізації; забезпечення стабільної платоспроможності та фінансової стійкості, реалізація комплексних рішень в області антикризового управління (як в частині попереджувальних заходів, так і в частині дій при прояві ознак кризи)» [3, с. 26]. А. М. Поддєрьогін також вважає забезпечення фінансової стійкості частиною фінансової стратегії підприємства [4, с. 352].

«Фінансову стійкість підприємства» автори визначають доволі по-різному. У таблиці 1 наведено варіанти трактування цього поняття, а в таблиці 2 подано інші найбільш уживані суміжні поняття, які використовують дослідники.

Таблиця 1

Варіанти визначення поняття «фінансова стійкість підприємства»

Автор	Визначення
Абрютіна М., Грачов А.	Це надійно гарантована платоспроможність, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури [5, с. 97].
Савицька Г. В.	Це здатність суб'єкта господарювання функціонувати й розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у зовнішньому і внутрішньому середовищі, яке змінюється; що гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах допустимого рівня ризику [6, с. 486].
Цал-Цалко Ю. С.	Це стан активів підприємства, що гарантує йому достатню платоспроможність [7].
Єлецьких С.	Фінансову стійкість підприємства варто розглядати як функцію часу і ризику; трактувати як платоспроможність підприємства в часі за обов'язкового дотримання балансу власного та позикового капіталу [8, с. 184].
Ковальов А. І., Привалов В. П.	Це фінансова незалежність підприємства, тобто здатність маневрувати власними коштами, достатня фінансова забезпеченість безперебійного процесу діяльності [9].
Ступка Н.	Це комплексна категорія, яка характеризує стан, структуру та напрями використання фінансових ресурсів підприємства, здатність його виконувати свої зобов'язання, а також ступінь захищеності капіталу від фінансових ризиків та можливість забезпечення такої стійкості, яка зумовить розширене відтворення підприємства у процесі його виробничого циклу [10, с. 349].
Дахно І. І., Бабіч Г. В., Барановська В. М.	Це такий стан його фінансових ресурсів, їх розподілу і використання, який забезпечує збереження ніші міжнародного ринку, розвиток підприємства за рахунок росту прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності в умовах допустимого ризику зовнішньоекономічної діяльності [11, с. 232].
Філімоненков О. С.	Це такий стан підприємства, коли обсяг його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто підприємство платоспроможне. Іншими словами, фінансова стійкість підприємства – це таке його становище, коли вкладені в підприємницьку діяльність ресурси окупаються за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток забезпечує самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів. Визначається фінансова стійкість відношенням вартості матеріальних оборотних активів (запасів та витрат) до величини власних та позикових джерел коштів для їх формування [12, с. 283].
Кірейцев Г. Г.	Це стан майна підприємства, що гарантує йому платоспроможність. Фінансова стійкість підприємства передбачає, що ресурси, вкладені в підприємницьку діяльність, повинні окупитись за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток забезпечувати самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів [13].
Крухмаль О. В.	Це здатність системи протистояти зовнішнім чинникам впливу [14].
Павловська О. В., Фролова Т. О.	Це відображення стабільного перевищення доходів над витратами, забезпечує вільне маневрування грошовими коштами підприємства та завдяки ефективному їх використанню сприяє безперервному процесу виробництва і реалізації продукції [15; 16].
Фурман І. В.	Це ситуація стабільного перевищення грошових надходжень суб'єкта господарювання над його виплатами та незначного впливу змін зовнішнього середовища на запланований фінансовий результат діяльності [17, с. 35].
Зазуляк Х., Миронов Ю.	Це властивість підприємства, яка відображає в процесі взаємодії зовнішніх і внутрішніх чинників впливу досягнення стану фінансової рівноваги і здатність не лише утримувати на відповідному рівні протягом деякого часу основні характеристики діяльності підприємства, але і функціонувати й розвиватися [18].

Таблиця 2

Згадування інших понять у визначенні терміна «фінансова стійкість»

Автор	платоспроможність	забезпечення функціонування	незалежність від залученого капіталу	рівновага	прибутковість	розвиток	протистояння зовнішнім чинникам
Абрютіна М., Грачов А.	+						+
Савицька Г. В.	+	+				+	
Цал-Цалко Ю. С.	+						
Єлецьких С.	+			+			
Ковальов А. І., Привалов В. П.		+	+				
Ступка Н.	+					+	
Дахно І. І., Бабіч Г. В., Барановська В. М.	+				+	+	
Філімоненков О. С.	+				+	+	
Кірейцев Г. Г.	+		+		+		
Крухмаль О. В.							+
Павловська О. В., Фролова Т. О.		+			+		

Продовження таблиці 2

Фурман І. В.					+		+
Зазуляк Х., Миронов Ю.		+		+		+	
Всього згадувань	8	4	2	2	5	5	3

Отже, бачимо, що найчастіше поняття фінансової стійкості пов'язують з платоспроможністю, дещо рідше з прибутковістю підприємства та з наявністю умов для розвитку, ще рідше виражають як забезпечення функціонування підприємства (рис. 1).

Рис. 1. Кількість уживань суміжних понять під час визначення терміна «фінансова стійкість підприємства»

Взаємозв'язку прибутковості, розвитку підприємства й фінансової стійкості треба приділити окрему увагу. Коли ці поняття пов'язують між собою, ідеться скоріше про необхідні умови для того, щоб підприємство вважати фінансово стійким у контексті довгострокової успішної діяльності. Водночас фінансово стійке підприємство може мати понижено фінансову ефективність через надмірні резерви, використання кредитних ресурсів у малих обсягах.

Компанія, яка залучає здебільшого власний капітал, має дуже високу фінансову стійкість. У таких випадках значення коефіцієнта автономії може бути рівним одиниці. Але, маючи таку структуру капіталу, підприємство обмежує швидкість свого розвитку, оскільки не здатне забезпечити створення додаткового обсягу активів у моменти виникнення термінових ситуацій, за яких кон'юнктура ринку сприятлива до зростання, не використовує фінансових можливостей забезпечення приросту прибутку на вкладений капітал [19, с. 164].

Я. І. Мулик стверджує, що фінансова стійкість характеризує стабільність фінансового стану компанії та передбачає велику частку власного капіталу в загальній сумі фінансових засобів підприємства. Низьке значення фінансової стійкості призводить до погіршення платоспроможності компанії, що виявляється у відсутності достатнього обсягу грошових коштів, потрібного для нормального ведення господарської діяльності, зокрема для вчасних розрахунків з контрагентами, що є важливим чинником стабільних поставок. Занадто високий рівень фінансової стійкості може погано впливати на результати господарської діяльності підприємства, призводити до збільшення витрат, акумулювання зайвих запасів і резервів, недостатнього використання позикового капіталу, джерелом якого можуть бути кредити банків тощо. Також Я. І. Мулик звертає увагу на різноманітність варіантів визначення поняття фінансової стійкості в економічній літературі, проте стверджує, що це поняття однозначно описує такий стан активів і пасивів компанії, який дозволяє підприємству вільно розпоряджатися власним капіталом, грошовими коштами та їх еквівалентами, ефективно користуватися всіма ресурсами, надає можливість існуванню безперервних процесів виробничої, комерційної та фінансової діяльності, відтворення і розширення виробництва. Крім того, фінансову стійкість учений трактує не як окреми показник фінансового стану, а як його узагальнювальну характеристику показників, за допомогою яких оцінюють процес управління фінансовими ресурсами конкретної компанії [20, с. 885].

Отже, фінансова стійкість – одна з умов фінансової ефективності, але не гарантує її. Оскільки слабка фінансова стійкість характеризує фінансовий стан підприємства як поганий, тоді як надмірна фінансова стійкість також призводить до уповільнення розвитку та зменшення прибутковості підприємства, припускаємо, що в певний момент часу для окремого підприємства має існувати конкретна кількісно виражена величина або набір величин, що відображають оптимальний стан фінансової стійкості цього підприємства.

Варто відзначити, що велика кількість наукових поглядів ототожнюють поняття «фінансова стійкість» з поняттями «фінансова стабільність», «фінансова рівновага», «економічна стійкість», «фінансовий стан».

Проаналізувавши доволі велику кількість дефініцій, В. В. Чепка й О. К. Матяш роблять висновок, що поняття «фінансовий стан» і «фінансова рівновага» – незалежні характеристики функціонування підприємства, які мають сенс, що повністю відрізняється від значення поняття «фінансова стійкість» [21, с. 652]. Т. В. Безугла наполягає на розмежуванні понять «економічна стійкість» і «фінансова стійкість». За її твердженням, економічна стійкість – комплексне поняття, яке характеризує здатність підприємства зберігати цілісність і рівновагу попри вплив негативних і позитивних ефектів, що виникають у результаті дії різноманітних внутрішніх і зовнішніх чинників, і досягається шляхом ефективного використання ресурсів компанії [22, с. 32]. В. В. Чепка й О. К. Матяш також уважають, що неможна зводити поняття економічної стійкості лише до фінансової стійкості, оскільки вона, крім іншого, передбачає такі суттєві чинники впливу на стан суб'єкта господарювання, як ділова активність і стійкість персоналу [21, с. 650].

Поняття фінансової стабільності, на наш погляд, також є окремою характеристикою, що тісно пов'язана з поняттям фінансової стійкості. С. Ю. Кулакова та К. О. Касмініна, базуючись на тому, що підприємство – відкрита складна система, та, аналізуючи підходи до трактування стійкості складних систем, наводять твердження Т. М. Конопляник, у якому стійкість визначено як властивість системи в довгостроковій перспективі зберігати свої цілісність і стабільність щодо прийнятого напрямку розвитку, враховуючи при цьому схильність зовнішнього середовища до постійних змін і перетворень [23, с. 44]. Тобто, на думку авторів, поняття стабільності передбачає можливість розвитку в часі, а також є одним зі складників стійкості. Доречно підкреслити те, що другим складником вказано можливість зберігати свою цілісність. Інтерпретуючи вказане з погляду фінансової науки, утратою фінансової цілісності підприємства можна вважати банкрутство.

При цьому, розглядаючи поняття власне фінансової стабільності, Я. В. Проценко [24, с. 127] стверджує, що в більшості наукових робіт та в нормативних документах основними передумовами фінансової стабільності компанії вказано два елементи:

1) фінансова стійкість, яка відображає забезпеченість підприємства власним капіталом у часі, потрібному для його ефективного функціонування, безперервного операційного, інвестиційного та фінансового розвитку [25, с. 134, 153; 26, с. 2, 3];

2) фінансова рівновага, що відображає відповідність обсягів формування та використання власних фінансових ресурсів, наявність можливості їхнього приросту й вимагає створення умов безперервного дотримання оптимального балансу між внутрішніми і зовнішніми джерелами їх формування [27, с. 752].

Тобто, автори визначають фінансову стійкість як складник фінансової стабільності. Отже, бачимо, що питання узгодження між собою понять фінансової стійкості та фінансової стабільності досі дискусійне, але можемо точно стверджувати те, що ці терміни мають різне значення.

На нашу думку, найбільш вдалим визначеннями фінансової стійкості є ті, що описують такий стан підприємства, за якого воно здатне зберігати здатність уникати фінансового краху, тобто банкрутства. С. Ю. Кулакова та К. О. Касмініна стверджують, що фінансова стійкість формується завдяки рентабельній діяльності підприємства, постійній прибутковості та надходженню грошових коштів, що дає можливість вільно маневрувати фінансовими ресурсами, забезпечувати ритмічність і безперервність процесів відтворення, підтримувати конкурентоспроможність підприємства, запобігати виникненню неплатоспроможності й банкрутства [23, с. 45]. На користь цієї позиції група авторів О. Є. Майборода, І. П. Косарева й О. М. Каранда також стверджують, що здатність підприємств до продовження існування залежить від показників платоспроможності, оскільки компанії перестають функціонувати здебільшого не з причини недостатньої рентабельності, а через нестачу грошових коштів [28, с. 793].

Ураховуючи всі перераховані вище твердження щодо поняття фінансової стійкості, будемо вважати найбільш правильним таке визначення. Фінансова стійкість підприємства – це комплексна характеристика стану організації, яка відображає її здатність протистояти будь-яким фінансовим загрозам, здатним привести підприємство до банкрутства.

Висновки. Отже, з'ясовано, що поняття фінансової стійкості підприємства загалом цілком окреме й самостійне. При цьому єдності щодо однозначного трактування цього поняття в науковому середовищі досі немає. Тим не менш, у результаті проведеного методологічного дослідження стає зрозумілим, що забезпечення фінансової стійкості – частина фінансової стратегії підприємства; фінансова стійкість не є окремим показником фінансового стану, а його узагальювальна характеристика, що залежить від значень низки показників; фінансова стійкість – одна з умов фінансової ефективності, але не гарантує її, оскільки надмірна фінансова стійкість негативно впливає на фінансову ефективність. Крім того, з'ясовано, що

поняття «фінансова стійкість підприємства» не тотожне до таких понять, як «фінансова стабільність», «фінансова рівновага», «економічна стійкість», «фінансовий стан». Проаналізувавши велику кількість підходів та визначень цієї дефініції, дійшли висновку, що найбільша єдність наукових поглядів спостерігається щодо того, що ця характеристика підприємства відображає його здатність протистояти загрози банкрутства, що й ми взяли за основу, визначаючи це поняття.

Література:

1. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізм зміцнення: монографія. Львів, 2008. 386 с.
2. Пуцентейло П., Гуменюк О. Основні аспекти формування ефективної системи економічної безпеки підприємства. *Економічний дискурс*. 2017. № 2. С. 37–47.
3. Волощук Л. О., Науменко К. І. Фінансова стратегія в управлінні розвитком та економічною безпекою підприємств. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2017. № 1 (1). С. 23–30. URL: <http://economics.opu.ua/ejoru/2017/No1/23.pdf> (дата звернення 23.02.2019)
4. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств. Підручник. Київ, 2010. 384 с.
5. Абрютіна М., Грачов А. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия: [учебно-практическое пособие]. 2-е изд., испр. Москва, 2013. 256 с.
6. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. 2-ге видан., випр. і доп. Київ, 2005. 662 с.
7. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз. Підручник. Київ, 2008. 566 с.
8. Єлєцьких С. Оцінювання фінансової стійкості підприємства на основі темпових показників ефективності його розвитку. *Економічний аналіз: зб. наук. праць / редкол.: В. Дерій (голов. ред.) та ін. Тернопіль, Т. 18. № 1. 2014. С. 183–187.*
9. Ковальов А. І., Привалов В. П. Аналіз фінансового стану підприємства. 2 вид., перероб., доп. Москва, 2002. 188 с.
10. Ступка Н. Окремі аспекти оцінки фінансової стійкості підприємств. *Університетські наукові записки*. 2005. № 4. С. 348–354.
11. Дахно І. І., Бабіч Г. В., Барановська В. М., та ін. Зовнішньоекономічний менеджмент. Навч. посіб. Київ, 2012. 568 с.
12. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств: Навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ, 2004. С. 318–321.
13. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент. Житомир, 2001. 440 с.
14. Крухмаль О. В., Коваленко В. В. Антикризисное управління в забезпеченні фінансової стійкості банківської системи. Монографія. Суми, 2007. 198 с.
15. Павловська О. В., Пригуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. Київ, 2002. 388 с.
16. Фролова Т. О. Фінансовий аналіз: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. Київ, 2005. 253 с.
17. Фурман І. В. Процес управління фінансовою стійкістю підприємства та шляхи його вдосконалення. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2017. № 1. С. 31–36.
18. Зазуляк Х., Миронов Ю. Фінансова стійкість підприємства та чинники, що впливають на неї. *Студентський науковий вісник «Керівник.ІНФО»*. URL: <http://kerivnyk.info/2014/04/zazulyak.html> (дата звернення: 23.02.2019).
19. Момот Т. В., Безугла В. О., Тараруєв Ю. О., Кадничанський М. В., Чалий І. Г. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Київ, 2011. 712 с.
20. Мулик Я. І. Аудит фінансової стійкості підприємства: проблеми та перспективи розвитку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 16. С. 884–888.
21. Чепка В. В., Матяш О. К. Фінансова стійкість підприємства: сутність та чинники впливу. *Економіка і суспільство*. 2017. № 12. С. 649–655.
22. Безугла Т. В. «Економічна стійкість» та «фінансова стійкість». *Молодий вчений*. 2014. № 3. С. 32–34.
23. Кулакова С. Ю., Касмініна К. О. Ризикостійкість підприємства як передумова його розвитку: сутність та індикатори визначення. *Агросвіт*. 2017. № 12. С. 42–47.
24. Проценко Я. В. Методологічний підхід до визначення й оцінювання фінансової стабільності підприємства. *Наукові праці НДФІ*. 2017. № 1. С. 122–130.
25. Бланк І. О., Гуляєва Н. М., Логвіненко Л. О. та ін. Фінансове забезпечення розвитку підприємств: монографія. Київ, 2011. 343 с.
26. Про направлення доопрацьованих Методичних рекомендацій 0187 щодо встановлення загрози виникнення податкового боргу та проведення аналізу фінансового стану підприємств, які звертаються до органів Міндоходів для розстрочення (відстрочення) грошових зобов'язань: лист Міністерства доходів і зборів України від 05.06.2013 № 7017/7/99-99-11-02-03-17. URL: <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/2341/8293/8213/464302/> (дата звернення: 12.10.2016).
27. Бланк І. О., Ситник Г. В. Управління фінансами підприємств. Київ, 2006. 779 с.
28. Майборода О. Є., Косарева І. П., Каранда О. М. Концептуальні засади управління платоспроможністю підприємства. *Young*. 2017. Т. 43. № 3. С. 793–797.